

Abonamentul:

pe 1 an 5 cor.
pe 1/2 an 2-50
pe 1/4 an 1-25

ROMANIA:

pe 1 an 7 lei
pe 1/2 an 3-50

ȚARA NOASTRĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ.

Redacția
și
administrația

SIBIU
NAGYSZEBEN
strada Morii 0.

Guvernamentalizarea Arhierilor.

— Articol venit din afară. —

Când am scris despre relațiunile Arhierilor cu politica noastră, am făcut-o mai mult dintr'un punct de vedere principiar, Țineam adecă să se știe, că afirmația de actualitate a organului bisericesc din Sibiu asupra neparticipării Arhierilor la viața politică, pornește din o concepție cu totul greșită și vătămătoare și că, dinpotrivă, Arhierii, ca cetățeni și fruntași între Români, au datoria de a trece peste cadrul preocupărilor pur etice și a căuta să se valideze și pe tărâmul pozitiv, dând un sprijin mai real poporului de sub oblăduirea lor. Incolo nu am precizat nimic și n'am spus: *care anume trebuie să fie atitudinea lor politică.* Asupra acestei întrebări trebuie să revenim mai pe larg, pentru a o lămurii.

Mai întâi vom constata, că nimănu nu-i trece prin gând să angajeze astăzi pe Episcopi la acea politică de zi, în jurul căreia se desfășoară marea luptă organizată de oamenii noștri politici. Eră absurd ca „Telegraful“, în răspunsul ce ni-l dă, să ne invite a-i arăta „o singură hotărâre, luată din partea vre-unei corporațiuni bisericești, cu privire la stabilirea programului politic național, la organizarea partidului, la aranjarea de întruniri politice“. Nu, așa ceva nu am pretins Arhierilor. Nu le-am cerut să se coboare din înălțimea stranei lor mitropolitane pentru a da piept cu baionetele jandarmilor, nici să blesteme în

întruniri publice neamul sau guvernul cari ne vrăjmășesc. Nu, rosturile fiecăruia sunt bine definite și rostul Arhierilor este a se preocupa mai ales de problemele mari ale neamului și a căuta promovarea lor prin însăș autoritatea ce o posedă.

Prin situația sa, orice Arhieriu are atribuțiile unui consilier al guvernului și, direct sau indirect, al Suveranului. Aceste atribuții trebuie așa fel exercitate, încât Arhierii să fie totdeauna interpreții cei mai fideli ai voinței credincioșilor. Dacă ei prin urmare nu pot să se coboare înșiși în terenul luptelor sgomotoase, n'au decât să asculte ce se petrece, să-și plece urechea la bătăile pieptului celui plin de suferințe și să tresară auzindu-le. In casa Magnaților, în cabinetele Miniștrilor, sau aiurea unde-și pot dobândi intrare ușoară, ei pot apoi să exprime concret tot ce tulbură viața turmei încredințată lor spre păstorire, căci de starea sufletească a mulțimei sunt și ei responsabili. Așa înțelegem noi politica Arhierilor, o politică de stil înalt, purtată prin autoritatea personală și prin ascendența ce o pot câștiga asupra factorilor hotărâtori în stat. Așa a înțeles-o și Șaguna în stadiul al doilea al activității sale, de care face pomenire „Telegraful“, — căci prin autoritatea și ascendența sa asupra conducătorilor statului a asigurat la 1868 aceea minunată victorie politică-socială ce se chiamă „Statutul organic“ al bisericii noastre ortodoxe.

Ce fac însă Arhierii noștri?

Inainte de toate ei nu cunosc — nici unul — această politică de înaltă demnitate și de cuceriri naționale sau bisericești prin autoritatea lor individuală în sus. Și ca să-și acopere această neputință și să aibă o iertare în ochii credincioșilor, cari cu inima se îndepărtează tot mai mult de dânsii, — caută să se ascundă după teorii naive asupra misiunii lor curat bisericești. Ei ne dau de știre — și o spun cam tare, ca să audă și guvernul — că ei nu se amestecă în cele lumești, mai ales că obștea însăș i-a îndepărtat odată dela acest rol.

Mă rog, să ne înțelegem. Să fim cu frica lui D-zeu și să nu spunem neadevăruri niciodată. Arhierii noștri nu fac politică militantă naționalistă și nu fac nici politică de autoritate, fiindcă sau nu se pricep, sau i-a dispensat obștea. Dar rogu-vă: *nu fac ei nici un fel de politică?* Pot ei, cu mâna pe conștiință, să ne asigure că în desele lor întâlniri și corespondențe nu fac politică? In scrisoarea de mai dăunazi a părintelui Mețianu, în desele asigurări de lealitate către guvern, în atitudinea „Telegrafului Român“ cetit de preoți, în tovarășia cu Babeș, sau chiar în declarațiile atât de insistente împotriva politicei curente, — nu se cuprinde un întreg program politic? In abținerea vădită a Arhierilor dela orice manifestație a spiritului românesc nu este o destul de transparentă politică?

Să nu mai continuăm cu întrebările, căci răspunsul prea e limpede la toate: da, Arhierii noștri fac politică cu toții, dar una și nedesmințită, politică guver-

FOILETON.

Răsărit de lună.

Pustiul e galben și cerul e alb
Doar norul de fum îi desparte,
Un nor ce se-aprinde în fulgere vii
Și-aleargă spre zare, departe.

E luptă acolo și trăsnete cad
In piepturi roșite de sânge
Acolo credința cea nouă, prin glonț,
Străvechea credință înfrânge.

E luptă acolo... și dinții scârșnesc
Iar buzele'ngână blesteme;
Un glas de răscoală ce'ndeamnă urlând
Răsună din vreme în vreme.

Spre seară, păgânii de odste învingi
Iși strâng cea din urmă putere
Și'n goana nebună a cailor fug,
Spre-a zării adâncă tăcere.

Dintr'ânșii, doar unul căzut-a robii:
Cu fața trudită de ceară,
Cu fruntea brăzdată și ochiul aprins
Lucind în lumina de seară.

Soldații îl leagă și-l duc la stăpân
Pe robul ce pradă căzuse,
Voind să păsească cu brațele lui
Domnia credinții răpuse.

In cort, generalul fumează — și'n fum
Ii pare că vede Parisul,
Dar când i-s'aduce păgânul legat
Se curmă de-odată tot visul.

— La dracu și robii! Duceți-l la câmp
Și-l puneți de mâine la muncă!
Soldați-l ascultă și robul e dus
Să 'mpace semeța poruncă.

Și cade păgânul legat pe nisip
Și-o pânză de cort îl umbrește
E singur... în juru-i doar umbre de cort
Și-n corturi tăcerea domnește.

Coboară 'nnoptarea cu umbre-albăstrii,
Cu lanțuri de stele pe boltă
Odată cu ziua adoarme'n amurg
Imensa pustiei revoltă.

O pace adâncă se lasă de sus
Și urcă spre ceruri tăcută —
Pe robul ce geme legat pe nisip
O rază mai blândă-l sărută.

Deodată tresare și aude 'ntr'un cort
Cum ruga de seară adie
Și tainic cum vraja creștinului psalm
Cuprinde întreaga câmpie...

Spre zarea rotundă-și desprinde priviri
Și dincolo gându-i se duce

La țara lui sfântă în care-s mai mari
Acei ce se 'nchină la cruce.

Se'nalță de-acolo o rază — un sol
Că luna e gata să iasă;
Năluca răscoalei îi piere din gând
Și gândul îl poartă spre casă.

Depart, departe, sub cerul senin
Alături de marea senină
Răsare coliba și-n juru-i răsar
Inalți, chiparoșii 'n grădină.

Acolo-l așteaptă bătrânii în prag
Și-o soră în drum îl așteaptă —
In drumul ce taie câmpia-n mijloc
Și-n fundul de zare se'ndreaptă.

Se uită păgânul și vede ca'n vis
Cum prinde ușor și se 'ncheagă
O pânză roșcată pe-albastrul din fund
Și vede coliba-i întreagă.

Dar arde coliba... Tot satu-i aprins
Și ard palmieri 'n grădină
Un prunc ce se naște soldați-l răpesc
Să-l crească în legea creștină.

Și-un cântec de slavă spre zeul creștin
Pe locuri sfințite răsună...
...Și moare păgânul cu ochiul aprins,
Lucind în lumina de lună...

Victor Eftimiu.

amentală. Arhieriei români s'au guvernamentalizat! Și când „Telegraful“ ne asigură că Arhieriei nu se amestecă în treburi lumesti, el nu comitea o „greșală de logică“, ci se scaldă în apele celei mai vădite duplicități.

Arhieriei s'au guvernamentalizat și de un timp încoace ei simt tot mai mult trebuința de a se apropia de cârmuitorii țării. Se apropie cu fanfara păcii și cu articole lungi din condeiul unui arhanghel moderat, îngrășat la sânul bisericeii. În preajma lor răsună tot mai tare lozincă: prudență, moderațiune! Forțe sleite, ei n'au reușit să cucerească nimic și când văd cum uneori se clatină poziția lor și cum se repetă sub ochii lor loviturile și spărturile în edificiul autonomiei bisericești, — ei se pleacă umiliți. Piere tot mai mult caracterul național al școalelor și ei persistă în aceeași atitudine de umilință, *reducându-și rolul de Arhierie la un rol de supus slujbaş al guvernului unguresc.*

Politica guvernamentală a Arhieriei noastre este deci notorică și ea nu e numai o rușine națională, dar e una din cele mai grele piedeci astăzi în calea politicii neamului nostru. Dacă Arhieriei s'ar abține de la orice politică, vina poate n'ar fi așa de mare. Dar, văzând modul cum intervin ei, influența ce vor s'o exercite asupra preoților prin propagarea unor idei cu totul străine de spiritul politicii noastre generale vina lor crește colosal și prevedem un hotărât conflict între Români și biserica lor.

Ceeace fac Arhieriei de astăzi este o politică de zăpăcire, de oprire pe loc a unei serii întregi de forțe, și de spargere a unității naționale. Ea este mărghinașă cu trădarea intereselor noastre politice.

Dăm deci — cum am zis și în rândul trecut — avertismentul la timp, înainte de a se fi pornit un curent mai mare împotriva capetelor bisericești. Dacă Arhieriei își iubesc biserica să înceteze a se mai pune în calea înaltelor noastre interese naționale și, dacă nu ni le pot sprijini, cel puțin să nu ni le păgubească, căci dinpotrivă a lor va fi răspunderea pentru dezastrul moral și național ce va urma cu siguranță.

Sâmbătă seara.

Ziua morților.

M'am plimbat aseară prin cimitir și am rămas Indoit surprins pentru atenția, cu care locuitorii micului nostru orașel, au grăbit să împodobească cu luminițe și cununii mormintele celor scumpi ai lor.

Surpriza dintâi mi-a lăsat o impresie deosebit de bună, deoarece îmi revocă în minte adagiul unui adânc gânditor: „Cultura unui neam e în raport direct cu cuantumul de săpun ce-l întrebuințează și cu îngrijirea ce o dă — cimitirelor“.

Cât pentru săpunul întrebuințat în mica noastră gospodărie națională, nu ne putem lăuda printre cele dintâi neamuri civilizate, dată fiind împrejurarea fatală, că chiar intelectualii noștri mai obicinuesc și astăzi încă a se „spăla“ și a se „rade“ chiar, fără săpun, în interminabilele lor discuții politice și, vai, aproape și în cele literare.

Rămâne deci mângâierea cu — cimitirul, o mângâiere destul de iluzorie și aceasta.

Mă gândesc la strămbile cruci de lemn din cimitirele satelor noastre, la vitele, cari rumegă liniștite printre ele, scurmând pământul cu coarnele și cu copita; la crucile albe și povârnite, adunate cu spaimă par'că în preajma bisericești românești, care singură le ocrotește cu sfințenia

Săraca constituție a marelui Andreiu. „Unul din mulți“ ne scrie următoarele:

Duminecă în 26 l. c. n. se vor face alegerile de deputați pentru congresul național bisericesc în toate comunele arhidiecezei gr. or. române din Ardeal. Vremurile noue în conducerea bisericii noastre se declară și în această luptă electorală, care ar fi să fie — după Statutul organic — liberă și să deschidă calea în cel mai înalt corp legislator al bisericii pentru bărbații cei mai independenți, mai luminați și mai devotați ai bisericii și școalei. Ar fi să fie! Dar s'au schimbat vremurile. Alegerile se fac după modele bine cunoscute: *la comandă de sus* și nu după merite, ci *după spița de rudenie!* Protopopii primesc comanda de sus, li se impune „neamul“ cutare și ei — onoare excepțiunilor prea puține — dau comanda mai departe, la preoții tractuali și așa ni se pregătește congresul nu al bisericii naționale, ci al „neamurilor“. Cunoaștem cazuri, în cari d-nii protopopi, nici nu-și țin de datorință să aducă la cunoștința preoților, că s'au anunțat și alți candidați afară de cel comandat de sus, — deși pe cel comandat de sus îl recomandă tot ei *ca fiind singurul! prin circular special!*

Desgustul oamenilor de bine crește zilnic. Instrăinarea de biserică își face cursul ei îngrijitor. Iar spiritul de clică, de nepotism și de cea mai urită slugărnice se face stăpân în cetățuia falnică de odinioară a marelui Șaguna!

Până când?

I-a spus... Spicuim următoarele rânduri din cea mai recentă „indigitare“ a oaspelui dela „Telegraf“... D-l Babeș lămurește lumea că „în sânul guvernului“ sunt oameni „cari stau pe pedestal moral înalt“ și ne vor tot binele... Ascultați cum continuă profundul nostru politician: „Unul dintre ei mi-a spus, nu tocmai demult, că intenție dușmănoasă guvernul nu are față de noi, și m'a asigurat, că guvernul vrea să trăiască în pace cu bisericile, etc“... Și d-ta ai crezut domnule Babeș! Este o vorbă: „Cumintele făgădueste“... Ce păcat însă că credința d-tale nu ne va mântui pe noi.

Adunări populare s'au ținut Dumineca trecută în cele mai multe centre ale noastre. Mișcarea de însuflețire și lămurire a masselor a luat în timpul din urmă proporții îmbucurătoare. E de-o netăgăduită importanță politică această mișcare. Pe lângă lămurirea situației în fața țara-

nilor noștri, aceste adunări au avantajul de-a susține în continuare interesul multimii față de chestiunile obștești. Lumea noastră pașnică, preocupată de mizeriile înguste ale vieții zilnice începe a se agita de postulatele amărăciunii comune și în această mișcare noi deslușim tot mai multe garanții ale unei puternice acțiuni solidare de mâne. În comitatul nostru s'au ținut Dumineca trecută adunări populare între altele și în Sibiu și Porcești. Amândouă au decis a se trimite adresă de aderență deputaților noștri și o adresă M. Sale solicitând votul universal.

Duminecă se ține în Sibiu adunarea de protestare împotriva proiectului pluralității, aranjată de partidul social-democrat.

CRONICA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ.

Leon Tolstoi, marele scriitor rus, a publicat următoarea scrisoare de mulțumire, către ceice au sărbătorit optzeci de ani dela nașterea lui: „Când acum câteva luni, cu ocazia împlinirii a optzeci de ani dela nașterea mea, am auzit că prietenii mei au intențiunea de a sărbători acest eveniment, mi-am exprimat dorința de a nu se face nici un șgomot în jurul meu. Nădăjduiam că dorința mi-se va îndeplini și nu va mai avea loc nici o sărbare.

S'a întâmplat însă tocmai contrar dorințelor mele. Și în ultimele zile ale lui August am primit și primesc și acum, din toate colțurile lumii scrisori de urările cele mai călduroase. Iar eu mă cred acum dator să-mi exprim cele mai profunde mulțumiri față de toate acele persoane și instituțiuni cari s'au grăbit cu atâta dragoste să mă felicite.

Mulțumesc tuturor academiilor, tuturor redacțiilor, societăților, cluburilor, tuturor autorităților, cari m'au felicitat. Mulțumesc tuturor prietenilor și cunoșcuților din Rusia și din străinătate, cari și-au adus aminte de mine.

Mulțumesc tuturor necunoscuților din diferitele clase sociale, tuturor, cari din închisori s'au gândit să-mi facă o bucurie, gândindu-se la mine. Mulțumesc tinerilor, copiilor și fetelor, cari mi-au urat ani mulți. Mulțumesc preoților, cari — puțini la număr — prin atențiunea lor mi-au produs multă bucurie. Tuturor persoanelor, cari pe lângă urările lor de bine mi-au oferit cadouri splendide.

Mulțumesc cu deosebire acelor persoane cari, s'au declarat cu ocazia aceasta solidare cu principiile și ideile profesate de mine, s'au declarat

rugăciunilor ce se înalță între păreții ei, și cu mirosul dulce al tămâii...

Adese, prea adese țințirul nu e împrejmuit nici măcar de un gard cât de modest, și, în nopți geroase, mâni sacrilege vin și smulg crucile dela căpătâiul celor adormiți, și le pun deasupra vreascurilor umede, în vatra stânsă a jăratecului, să-și mai încălzească cele ciolane...

Mă gândesc atunci cu amărăciune: Bine, domnule, cum stăm dar cu aspirațiile noastre de popor cult, când nu ne-am ridicat nici măcar la aceea treaptă a civilizației, a omenimei de acum două-trei mii de ani?

Elpenor din Odysseia lui Omer, întocmai ca și Palinurus din Aeneidă, roagă cu insistență pe tovarășii rămași în viață, să le îngroape osămintele, să-i așeze într'un mormânt cum se cade, ca să se poată odihni în ceealaltă lume. Și cea mai mare nelegiuire eră, în antichitate, lipsa de pietate față de cei morți.

Cât de mult ar fi trebuit să evolueze lumea, în atâta amar de vreme, în ce privește cultul morților!

Și cât de puțin a evoluat, mai bine zis: cât de puțin am evoluat noi!

Oricât de puțin sentimentali ar fi fost străbunii noștri, ei înțelegeau totuș, că cultul morților e o datorință sfântă; ei păstrau în urne cenușa părinților și sărbătorea Lemuria o prăznuiau cu cea mai mare pietate.

Străbunii păgâni întreceau în acest punct pe urmași lor creștini.

Și dacă ar fi să ne dăm seama bine, cultul morților este necesar pentru noi, cei rămași în viață, și nu pentru ceice dorm cu oasele risipite sub gliile răci. Ce folos au ei din luminițele ce se aprind pe groapa lor risipită, câteva clipe; ce folos au de cununile ce li-se pun pe cruce, de cele câteva lacrimi, pe cari durerea nu ni-le mai poate storce din ochi?

Nimic.

În schimb noi — noi epigonii! — cari ne-am obicinuit a ne îmbătă numai de binele și triumful miciei noastre ființe, câștigăm, desigur, foarte mult în ceasul de reverie, ce-l petrecem la căpătâiul celor ce nu mai sunt.

Legătura strânsă ce ne legă odată cu ce de desupt, a pierdut din putere, fără îndoială. Nu e însă nevoie să forțăm lacrimi mincinoase, sau mutre desnădăjduite.

Trăim doar în veacul luminii și al electricității, când nu umbrele morților, ci noi bem din izvorul fermecat al Uitării.

Totuș e bine pentru noi cei vanitoși și ușuratici, să ne gândim, măcar în o singură seară la moarte. E cuminte, să ne dăm seamă de ceea ce a fost, de ce are să fie, de ce — n'are să mai fie!

Alte gânduri, altă concepție de viață are un popor, care prețuește după cuviință cultul

reste din *cețit*, să ne apropiem de *desăvârșire*, spre cinstea lui Dumnezeu și a neamului nostru românesc.

Treziți-vă, cinstiți țărani, la acest glas de arhangel!
I. M.

Despre patima beției.

(Alcoolismul).

De Nicolae Simulescu.

Ne plângem adeseori, că timpurile prin cari trecem sunt grele, că lipsele și trebuințele noastre s'au înmulțit în așa măsură, că abia le mai rășbim, iar dacă ne-ar întreba cineva de cauza acestora înșirăm: ani răi, dările grele și datele cele multe pentru comună, pentru biserică, pentru școală și câte alte.

Așa va fi, nu-i vorbă, timpurile sunt grele, dările multe, poporul se înmulțește, iar veniteie rămân aceleași cari erau și în trecut. Dacă ar fi însă numai acestea, ușor ne-am plăti de ele, dar noi mai avem și alte năcazuri cari apasă pe umerii noștri mult mai greu. Neștiința, lenea, lipsa de cruțare, judecățile cele multe ș. a. sunt greșelile cari ne fac, să ne plângem atât de mult.

De acestea însă n'ar trebui să ne plângem prea mult.

Anii sunt și ei buni și răi și prin păstrare și bunămpărțire a lucrurilor noastre ne putem ajuta, să avem totdeauna cele de lipsă, ca să ne împlinim năcazurile. Dacă poporul se înmulțește și brațele de muncă se sporesc și prin o economie mai înțeleaptă și venitele noastre vor fi mai mari. Astfel și datele cele multe de cari ne plângem, le vom împlini mai bine.

Se înțelege, va trebui să fim ceva mai silitori, mai grijitori, mai puțin certăreți, să ne ferim de multele judecăți cari zile de-arândul ne țin legați de ușa judecătoriei.

Greșelile acestea le întâlnim în măsură mai mare sau mai mică, dar o altă greșală s'a instăpănit în viața poporului nostru peste tot și înaintează cu pași grăbiți. În multe locuri românul a îndrăgît crîșma și greșala asta întrece pe toate celelalte, le pune cap la toate.

Nu-i vorbă, un pahar de beaură, la vremea sa, își are și el locul în măsură potrivită, dar poporul nostru în folosirea beaurilor sau alcoolului cum îi zic cărturarii noștri, a început să treacă peste marginile buneicuvințe.

Dacă omul, copleșit de grijile și năcazurile ce întâmpină în calea vieții sale n'ar mai căuta și câte o plăcere, ar trebui să cază strivit de greutatea acelora, dar nu în folosirea beaurilor fără măsură să și-le caute. Până la un loc și beaură poate să-și aducă folosul său, dar în măsura sa, pentru că bine știm zicătoarea: „*ce-i prea mult nu-i sănătos*“. Ne spune doar sf. Scriptură, că „*vinul s'a făcut să veselească pe om, căci bucuria inimii și veselie sufletului este vinul, când se bea la vreme cu măsură*“.

Dar noi românii mai ales de o bună vreme încoace ne indeletnicim tot mai mult cu beaură, și în multe sate de-ale noastre patima beției bantue ca o adevărată boală. Noi par'că înadins le facem pe de-andoasele lucrurile noastre. Dumineca și sărbătorile le-a lăsat Dumnezeu, ca după munca zilelor de lucru să ne putem odihni și să ne putem face datorința creștinească, — dar noi ce facem?...

Mulți din ai noștri stau în aceste zile la crîșmă istovindu-și puterile în folosirea de beauri, în necuvințe, în certe, aruncând în vânt o parte însemnată din câștigul lor adunat și așa cu muncă grea.

Și dacă ar fi numai pierderea asta, dar bine știm ce aduce cu sine folosirea beaurilor în măsură mare. Pe lângă aceea, că cheltuim munca noastră, beaură îl deosește pe om la starea animalelor, îl face scârbos și nesuferit, îl incurcă în nenumărate procese, îl face fur, gata de cele mai mârșave fapte: de omor și câte toate și prea curând îl duce la temniță ori poate și mai rău.

Aceia dintre noi, cari au prilej să umble mai des pe la judecătorii vor fi băgat de seamă, că între nenumărații împicinati cari zilnic bat ușa judecății sunt mai ales români, iar dacă ne vom da osteneala, să căutăm cauza pricinilor ce-i aduce, vom afla fără multă bătaie de cap, că pe cei mai mulți, dacă nu aproape pe toți, beaură i-a adus aici.

Vedem zilnic, cum oameni cari până nu erau stăpâniți de patima beției, erau și ei cu rostul lor, prețuiți între semenii lor, iar cuprinși de această boală, au dat îndărăt și au ajuns ca vai de capul lor. Și cu toate acestea prea puțin învățăm din pildele ce le vedem zi de zi, căci patima beției cuprinde tot mai mult în ghiarele sale pe cei mai mulți din ai noștri.

Poporul nostru are credința, că beaură dă tărie și putere corpului muncit, că-l hrănește, îl încălzește și ajută mistuirii, un lucru acesta care cercetat cu de-amăruntul aflăm a fi cu totul neadevărat.

Ce tărie și putere e în stare să dea beaură, dacă luată în măsură mare, ne incurcă mințile, ne face fără rost și fără pricepere și mai pe urmă ne slăbește puterile încât nici nu ne mai putem ține pe picioare!

E asta tărie și putere?

Dar să luăm o altă pildă. Să zicem, că doi vecini cari au moșia lângă-olaltă pleacă de dimineață la lucru. Unul din aceștia la plecare ia cu sine beaură și peste zi o folosește adeseori, iar celalalt nu folosește de loc. Care din ei va face spor mai mare: cel amețit de beaură ori cel limpede la cap?

Fără îndoială celce nu folosește beaură pentru că el nu va cădea în căldura zilălor de vară moleșit și slăbit de puteri ca vecinul amețit de beaură.

Dacă după oboseală muncitorului îi cade bine puțină beaură, nu pentru că i ar folosi, ci pentru că prin otrava beaură, că în cele din urmă beaură nu e decât otravă, îi amurte corpul pe un moment și i-se pare, că nu mai simte oboseala, dar încolo nimic.

(Va urma).

ȘTIRI.

Dumineca trecută, s'a ținut în orașul nostru, în sala Gesellschaftshaus, adunarea poporală pentru votul universal. Președinte a fost d-l protopresbiter Dr. Ioan Stroia. A vorbit d-nul Ioan Preda, care face un scurt istoric al poporului românesc din Ardeal, lămurește rostul votului universal și îndeamnă pe toți să lupte pentru câștigarea acestui vot.

D-l Iuliu Enescu, într'o călduroasă cuvântare spune că tinerimea e gata în orice clipă să lupte împotriva legii Andrassy, și cetește următorul proiect de rezoluțiune:

„Poporul român și alegătorii cercurilor electorale din comitatul Sibiului, întruniți în Sibiul azi la 1 Noemvrie n. 1908 în adunare poporală, aduc partidului dietal al naționalităților și indeosebi deputaților români cele mai călduroase mulțămite pentru ținuta lor vrednică și bărbătească în dieta țării, îi asigură de încrederea și dragostea lor frățească și își exprimă dorința, ca cu aceeași frățească înțelegere și același neînfriecat curaj să lupte pentru realizarea programului național;

declară, că dorește și așteaptă, ca votul universal să fie cât mai urgent articulat în lege, ca aceea lege să asigure fiecărui cetățean drept de vot egal, secret și fără nici o restrângere, și protestează în contra oricărei încercări de a se falsifica acest drept;

fiind convinși, că orice știrbire a principiului egalei îndreptățiri și a adevăratului vot universal ar slăbi însuș temeliea statului, roagă pe d-nii deputați, ca cu toate puterile lor să lupte pentru realizarea acestora în forma lor adevărată și nefalsificată și-i asigură, că și în lupta aceasta le vor da tot sprijinul, ca să ajungă la izbândă“.

Tot d-l Enescu cetește o telegramă, primită cu aclamații, adresată M. S. Împăratului:

„Cancelariei cabinetului Majestății Sale Francisc Iosif I. Poporul român și alegătorii

cercurilor electorale din comitatul Sibiului, întruniți azi la 1 Noemvrie în Sibiul în adunare poporală, prezintă expresiunea neclintitei lor credințe și a celui mai profund omagiu față cu Majestatea Voastră, inițiatorul votului universal și secret.

La orele trei și un sfert, publicul — destul de număros pe vremea aceea ploioasă — s'a împrăștiat în ordine.

Procesul d-lui Octavian Goga la curtea cu jurați din Cluj se va desbata Marți în 10 Noemvrie a. c. Se cam poate prevedea rezultatul acestui proces. Așteptăm.

Președinte al Statelor unite a fost ales cu o covârșitoare majoritate *William Howard Taft* candidatul partidului republican față cu *Bryan*, candidatul democraților.

În Hunedoara e o mare agitație în popor pentru un act lipsit de tact săvârșit cu sprijinul veneratului consistor gr. or. de aici din Sibiul. Anume protopopul *Avram P. Păcurariu*, fără să consulte ori și numai să împărtășească poporului a exoperat dela Consistor aprobarea să-și numească de capelan ad personam pe nepotul său de frate, tânărul teolog *Victor Păcurar*. Aprobarea Consistorului s'a făcut asemenea fără a fi întrebat cineva dintre credincioșii bisericii gr. or. din Hunedoara.

Astfel de acte ni se par prea puțin potrivite să întărească credința și respectul față de constituția bisericească, temeinicită în statutul organic.

Agitația dela Hunedoara s'a potențat și mai mult când în Dumineca trecută tânărul capelan, cu prilejul unei cununii, la care a azistat un naș ungar — a ținut pentru acest naș — o scurtă vorbire în *limba ungurească*. Și vorbirea asta ungurească a ținut-o în biserică, în cadrele serviciului dumnezeesc. Detestabil început.

Din Constantinopole se vestește că între Turcia și Anglia s'a încheiat un tratat secret ofensiv și defensiv. Anglia prin acest tratat se obligă a apăra integritatea teritorului imperiului otoman.

Guvernul bulgar a hotărît să însărcineze pe ministrul comerțului d. *Liaptcew*, să meargă la Constantinopole spre a trată cu guvernul otoman recunoașterea independenței Bulgariei.

Ministrul a plecat la Metz însoțit de d. *Miltchew*, șeful protocolului la ministerul de externe în calitate de secretar.

Ziarul „*Le Temps*“ află din Sofia că o înțelegere prealabilă a fost stabilită între Turcia și Bulgaria.

Poarta recunoaște neatarnarea Bulgariei. Pe de altă parte, cabinetul din Sofia a consimțit să plătească Turciei o indemnizare pentru căile ferate orientale și tributul pentru Rumelia orientală. Dar spre a menaja amorul propriu al Bulgarilor, cuvântul tribut a fost înlăturat.

Delegațiunea austriacă a adoptat bugetul marinei.

Contele *Abenspergtraum* și d. *Piankini* au accentuat necețitatea de a grăbi sporirea marinei de războiu.

Comandantul marinei, contele de *Montuccoli*, recunoaște că dezvoltarea cât mai neîntârziată a marinei ca număr de vase și ca nouitate de model este absolut necesară; ministrul daclară că va cere succesiv creditele necesare pentru aceasta. Declară că totul trebuie pregătit încă din vreme de pace spre a fi gata ori când căci timpul pierdut nu se poate câștiga atunci când războiul a izbucnit.

Delegațiunea, terminându-și lucrările, președintele ei d. *Medeyski*, a relevat importanța istorică a sesiunii constatând că reprezentanții tuturor naționalităților, cu toată tensiunea politică internă, s'au unit în aprobarea actului de anexiune care, fără a aduce atingere drepturilor ni-

mănuși, a sancționat o stare de lucruri existând în realitate de 30 de ani.

Sesiunea a fost declarată închisă în strigătele de „Trăiască împăratul!“

Delegațiunea ungară, după ce a constatat că aceleași hotărâri au fost luate în ambele delegațiuni s'a închis în mijlocul strigătelor de „trăiască regele!“.

Zeppelin, cunoscutul aeronant, reconstruindu-și balonul, a făcut o excursie, care a durat șase ore fără nici o coborire.

Împăratul Wilhelm II, delegase pe fratele său Henrich al Prusiei, să asiste la aceste experiențe

Regele Württembergului a condus pe principele la magazia în care se adăpostește vasul Zeppelin I.

Pe la 10 oare jum. Zeppelinul i-s'a înălțat având pe bord pe contele Zeppelin și pe principele Henrich al Prusiei. Pe la oara 1 balonul se află la căderile Rinului; pe la 2 plană deasupra lacului Constanța. Intre Schaffouse și Constanța balonul sbură cu o viteză de 50 klm.

Principele a condus balonul la ieșire și a declarat că în urma încercării la care a luat parte a devenit partizan al sistemului rigid.

Principele a promis să facă un raport amănunțit asupra acestei călătorii, și-l va prezenta în curând împăratului Wilhelm.

Împăratul Germaniei, vorbind despre relațiile dintre Germania și Anglia, a spus unui diplomat englez, următoarele: „Dv. englezii sunteți în rătăcire. Aș voi să știu ce vă face să vă manifestați atâta neîncredere în mine. Nu este demn de o națiune mare să se poarte astfel. Pot eu spune mai mult, pot eu face mai mult, decât am spus și am făcut până acuma? Am declarat anul trecut în discursul pe care l-am ținut la Londra, că doresc din tot sufletul să trăiesc în cele mai bune relații de prietenie cu Anglia. Au desmintit faptele mele această declarație? Și cu toate acestea tot ce fac eu se comentează fals la Londra. Nu pot altfel. Sunt nevoit să privesc această atitudine a presei engleze ca o ofensă adusă direct mie. Am afirmat și am repetat că sunt prieten al Angliei. Presa engleză însă îndeamnă publicul să nu se încreadă în mine, căci pe când o mână o întind prieteneste, în cealaltă mână strâng pumnalul.

Sunt prieten al Angliei, și-o repet. Dv. englezii faceți imposibilă apropierea cu Germania. E adevărat că clasa mijlocie și poporul de jos din Germania nu simpatizează așa de mult cu englezii, așa că, după cum vezi, chiar în propria mea țară sunt în minoritate.

Știu că aceleași clase din Anglia au aceleași sentimente față de noi. Ceeace nu însemnează însă că clasa inteligentă nu dorește prietenia popoarelor noastre.

Chestia Marocului este un exemplu destul de plauzibil în ce privește falsă comentare a intențiilor mele în Anglia. Am retrimis pe consulul nostru Wassel la Fez. De ce am făcut asta? Pentru că supușii germani din acel oraș cereau ajutor grabnic. Și presa engleză m'a acuzat că duc o politică neleală. Dar cei cari mă acuzau știau oare că consulul francez a fost cu mult mai înainte trimis la Fez?

Aceiași imputare mi s'a făcut cu chestia recunoașterii lui Muley Hafid.

În timpul războiului anglo bur, nunumai că nu am primit deputația lui Krüger, dar am respins formal propunerea Rusiei și a Franței de a interveni în evenimentele din Africa. Și în definitiv lordul lui Roberts nu a urmat planul meu în Pretoria“.

Publicarea acestei convorbiri a produs mare senzație. Ziarele germane susțin că aseastă convorbire a stricat foarte mult politicii imperiului. „Tageblatt“ scrie că aceasta e cea mai mare greșală, pe care a făcut-o împăratul Wilhelm de 20 de ani încoace. Numitul ziar cere ca în viitoarele ședințe ale Camerei să se interpeleze cancelarul impe-

rial, dacă își ia răspunderea pentru cele publicate în interview.

Adunare de popor pentru protestarea pluralității votului universal s'a ținut Duminică la 1 Noembrie în *Hunedoara* și în comuna *Streiu* din cercul electoral al Hunedoarii.

La amândouă adunările au vorbit poporului d-nii: V. C. Osvadă, Dr. G. Dubleșiu, părintele G. Rain, Nicu Macrea V. Beșan și lucrătorul P. Brăznican.

O „școală pentru maimuțe“ în Africa. „D'apoi, ori li trăsărit, ori n'are ce mai face cu banii“, vor zice unii, când vor auzi că profesorul R. L. Gardner s'a pus și-a făcut o școală pentru moime (maimuțe) în Africa. Nu că doar ar fi crezut acest dascăl că cu oamenii n'o mai poate scoate la cale, — că eu cred că alte țări nu sunt supuse legii școlare a lui Appony, — ci ca să lucre pentru știință, s'a așezat acest învățat tocma în inima pustietății din pădurile africane, pentru a cunoaște viața moimelor și a le împărtași și lor din cumințenia, care a început a fi prea multă printre oameni.

Domnișoara Ida Simonson din Pittsburg, pe care a apucat-o așa de-odată dorul de pustietate, l-a cercetat de curând pe profesor și iată ce scrie despre el: Gardner și-a zidit la marginea apusă a Africii, în ținutul Kongo-ului francez, în depărtare de vre-o 150 miluri dela Cap Lopez o colivie din cel mai tare oțel, și a numit-o „Fort Gorilla“ în împrejurimea coliviei mișună o mulțime nenumărată de moime. Zidirea lui Gardner are 24 de încăperi, în cari el primește pe „prietinii săi“, cari îl caută des, că le place casa omului cu stare.

De când a prins Gardner vre-o 30 de forme din limba moimelor (el a tipărit și o carte despre asta), cari forme aproape toate le-a învățat dela răposata moimă „Moisă“, cu care se împrietinise foarte bine, el urmează tot mai cu zor cercetările sale, dintre cari redăm unele:

El a ales pe sprânceană vre-o 20 de Șimpanzi și gorila, și i-a școlit după toată rânduiala, cam așa după cum se învață surdomuții ori copiii năsalnici

Înainte de toate s'a pus să-i învețe a număra. Chipul numărului i-se arată atât de des,

până se dedă să împreune sunetul cu chipul numărului. Ba i-se dă „scolarului“ și o tăbliță, pe care cu multă osteneală este învățat să facă linii cu stilul și apoi să le numere pe degete. Ba cutare, care-i mai deschis la glagorie, învață — ce e drept, cu multă osteneală, — și că „unu + (cu) unu face doi“.

Ca să vadă că oare cunosc moimele colorile Gardner purcede astfel: el ia patru păhare de lemn feștite unul roșu, celelalte verde, negru și roșu, și patru globuri de aceleași colorii. Moima care-i la rând trebuie să bage culoare în culoare. După câțva timp o face și cel mai nătăntoc, fără greșală.

Mult mai greu lucru este, firește, să învețe cuvinte, „Moisă“, care nu eră prost intră ai săi, abia în două luni a putut învăța numirea franțuzască a focului, „feu“, care o știa după înțeles, căci o zicea cât ce vedeă foc. Vorbe cu mai mult de 2, 3 litere nu poate prinde moima, și peste tot cuprinde cu atât mai ușor, cu cât își poate face o mai limpede închipuire despre ceeace zice.

Aur. El.

Al doilea Nastratin Hoge. Un bărbier din Baiers aveă ca unul din cei mai buni mușterii pe un țaran, dar bărbierului îi plăcea să-și bată joc de mușterii său, care după dânsul eră cam prostuț. Așa într'o zi, pe când îl radea îl întrebă dacă satul său e bogat în șoareci.

— O D-le, răspunse țaranul încă prea bogat — Spre norocul meu. Dacă vrei și poți, te rog să-mi aduci câteva duzini și vei aveă 1 leu de șoarece.

Țaranul puse temei pe vorbele bărbierului și a doua zi, în loc de câteva duzini, i-a adus o cutie numai cu 152 de șoareci.

Bărbierul văzând că pe glumă s'a pus temei, ca să iasă din încurcătură zise țaranului: — Foarte bine că mi-ai adus, dar dacă nu sunt de gen masculin, nu li iau.

— Asta nu știu răspunse țaranul care pricepuse că bărbierul și-a bătut joc de el.

„Dar fiindcă satul nostru e bogat de șoareci în afară din cale eu ți-i dau pe ăștia de geaba...!“

...Deschise cutia și dădu drumul celor 152 de șoareci în salonul bărbierului...

Proprietar-editor: OCTAVIAN GOGA.
Red. responsabil: LAZAR DEVAN.

Banca de asigurare

„TRANSSYLVANIA“

— din Sibiu —

intemeiată la anul 1868

în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5 (edificiile proprii).

Fonduri de întemeiere și de rezervă 2.161.399'11 cor.!

asigurează în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și exploziune,

edificii de ori-ce fel, mărfuri, mobile, vite, produse economice etc.

asupra vieții

în toate combinațiile: capitaluri pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, de studii, rente pe viață etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent la deces.

Valori asigurate contra incendiului:
95.816.412 — coroane.

Capitaluri asigurate asupra vieții:
9.882.454 — coroane.

Dela întemeiere s'au solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4.484.278'83 coroane,

pentru capitaluri asigurate pe viață 4.028.113'12 coroane.

Oferte și orice informațiuni se pot lua dela: Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei Nr. 5, etagiu I, curtea I, și la agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, Cluj și Oradea-mare, dela subagenții din toate comunele mai mari.